



Biroul permanent al Senatului  
Bp 305 12.8.2019

SENAT  
416/1.9.2019

## AVIZ

**referitor la propunerea legislativă privind protejarea vieții de familie și reglementarea unor situații juridice în cazul persoanelor aflate în uniune consensuală**

Analizând propunerea legislativă privind protejarea vieții de familie și reglementarea unor situații juridice în cazul persoanelor aflate în uniune consensuală (b305 din 25.06.2019), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.XXXV/3976/04.07.2019 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr.D629 din 05.07.2019

## **CONSILIUL LEGISLATIV**

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

**Avizează favorabil propunerea legislativă**, cu următoarele observații și propuneri:

### **I. Observații generale**

1. Propunerea legislativă are ca obiect protejarea vieții de familie și reglementarea unor situații juridice în cazul persoanelor aflate în uniune consensuală, intervențiile legislative fiind argumentate în Expunerea de motive prin faptul că „*interesul societății este acela de a proteja familia indiferent de formele sale de existență, chiar dacă forma optimă din punctul de vedere al interesului comunității este cea întemeiată prin căsătorie*”.

Propunerea legislativă face parte din categoria legilor ordinare, iar în aplicarea prevederilor art.75 alin.(1) din Constituția României, republicată, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Menționăm că reglementarea unor forme consensuale de conviețuire a reprezentat o preocupare constantă. Astfel, Secretarul General al Senatului a transmis Consiliului Legislativ, cu adresa

nr.b673 din 25.11.2010, o propunere legislativă având ca obiect reglementarea parteneriatului civil, retrasă de către inițiator la data de 23.02.2011, dar pentru care s-a emis anterior avizul favorabil cu observații și propuneri nr.1483 din 09.12.2010. Consiliul Legislativ a mai emis avizul nr.1042/27.09.2013 pentru o propunere legislativă având un obiect similar, propunere care a fost respinsă definitiv la data de 11.06.2014 de către Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională. Totodată, Secretarul General al Senatului a transmis Consiliului Legislativ spre avizare, cu adresa nr.B579 din 19.11.2014, o propunerea legislativă privind reglementarea parteneriatului civil, pentru care a fost emis avizul favorabil, cu observații și propuneri, nr.1371/17.12.2014, propunere care a fost respinsă la data de 09.12.2015 de către Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională.

De asemenea, două propuneri legislative având același obiect au fost transmise de Secretarul General al Senatului cu adresele nr.B91 din 10.03.2016 și XXXV/1612/04.04.2018, pentru care au fost emise avizele favorabile, cu observații și propuneri, nr.322/06.04.2016, respectiv nr.410/2.05.2018. Aceste propuneri legislative au fost respinse de Senat la data de 24.10.2016, respectiv 29.10.2018, în prezent fiind în procedură legislativă la Camera Deputaților.

Totodată, semnalăm că Secretarul General al Senatului a transmis Consiliului Legislativ spre avizare, cu adresa XXXV/5596/06.11.2018, alte două propuneri legislative cu același obiect de reglementare (b570 din 31.10.2018, respectiv b591 din 2.11.2018), respinse de Senat la data de 18.03.2019, în prezent fiind în procedură legislativă la Camera Deputaților.

**3. Semnalăm că Expunerea de motive nu respectă prevederile art.31 din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care impun ca instrumentul de motivare să prezinte cerințele care reclamă intervenția normativă - cu referire specială la insuficiențele și neconcordanțele reglementărilor în vigoare, principiile de bază și finalitatea reglementării propuse, cu evidențierea elementelor noi - și să cuprindă secțiuni distincte privind impactul financiar asupra bugetului general consolidat, impactul asupra sistemului juridic, subliniind implicațiile asupra legislației în vigoare, consultările derulate în vederea elaborării prezentei propuneri, precum**

și măsurile de implementare, respectiv modificările instituționale pe care le presupune aplicarea noului act normativ.

4. Precizăm că instituția juridică a uniunii consensuale ține de un **domeniu care, cel puțin deocamdată, nu este supus reglementării la nivelul Uniunii Europene**, fiecare stat membru având libertatea de opțiune în privința unei astfel de reglementări.

Reglementarea uniunii consensuale nu reprezintă o cerință europeană, ci cade exclusiv sub incidența reglementărilor naționale ale statelor membre, acestea din urmă având obligația de a oferi protecție egală acestor forme de conviețuire familială ca o reflectare în plan obiectiv a evoluției societății, a normelor și valorilor actuale din perspectiva egalității și a nediscriminării cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European și a cetățenilor Confederației Elvețiene.

În legislațiile naționale ale statelor membre ale Uniunii Europene, uniunile consensuale sub forma parteneriatelor înregistrate pot fi încheiate, după caz, între parteneri de același sex și între parteneri heterosexuali<sup>1</sup>, doar între parteneri de același sex, ori nu este reglementat deloc acest domeniu<sup>2</sup>.

În anul 2011, Comisia Europeană a prezentat două propuneri pentru a oferi securitate juridică cuplurilor internaționale cu privire la administrarea bunurilor și, în caz de divorț/separare sau deces al unuia dintre membrii săi, cu privire la împărțirea patrimoniului lor. Una dintre propuneri se referea la regimurile matrimoniale ale cuplurilor căsătorite, iar cea de a doua la efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate. Întrucât aceste propuneri vizează dreptul familiei, acestea ar fi trebuit să fie adoptate de către Consiliu, în unanimitate, după consultarea Parlamentului European. După mai mulți ani de negocieri, în decembrie 2015, Consiliul a concluzionat că nu se poate ajunge la un acord unanim pentru adoptarea propunerilor într-un interval de timp rezonabil.

În consecință, 18 state membre (Suedia, Belgia, Grecia, Croația, Slovenia, Spania, Franța, Portugalia, Italia, Malta, Luxemburg, Germania, Republica Cehă, Olanda, Austria, Bulgaria, Finlanda și Cipru) și-au exprimat intenția de a stabili între ele o cooperare

---

<sup>1</sup> Belgia, Franța, Luxemburg, Slovenia, Olanda, Ungaria, Cipru.

<sup>2</sup> Bulgaria, Letonia, Lituania, Polonia România, Slovacia.

consolidată în domeniul regimurilor patrimoniale ale cuplurilor internaționale. Astfel, statele membre care au dorit acest lucru, au adoptat normele legislative al Uniunii în acest domeniu.

Ca urmare a acestor cereri, la 2 martie 2016, Comisia a adoptat trei propuneri: o propunere de Decizie a Consiliului<sup>3</sup> de autorizare a cooperării consolidate în materia regimurilor patrimoniale ale cuplurilor internaționale, care acoperă atât căsătoriile, cât și parteneriatele înregistrate, și două propuneri de regulamente ale Consiliului de punere în aplicare a cooperării consolidate, una privind regimurile matrimoniale<sup>4</sup> și cea de a doua privind regimurile patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate<sup>5</sup>.

Cele două propuneri de regulamente conțin norme prin care se stabilește care este sistemul de drept aplicabil soluționării aspectelor legate de efectele patrimoniale ale cuplurilor internaționale (*lex causae*), legea aplicabilă acestor domenii (*lex fori*), precum și modul în care hotărârile judecătorești pronunțate într-un stat membru și documentele autentificate notarial ar trebui să fie recunoscute și puse în aplicare în alt stat membru. Având în vedere că propunerile de regulament vizează administrarea bunurilor și, în caz de divorț/separare sau deces al unuia dintre cei doi, vizează împărțirea bunurilor comune, acestea sunt strâns legate de reglementările în vigoare la nivelul Uniunii în materie de divorț/separare și succesiuni. Propunerile Comisiei se află în prezent în curs de examinare de către Consiliu și Parlamentul European. Statele membre care nu participă încă se pot alătura cooperării consolidate în orice moment.<sup>6</sup>

5. Semnalăm că numeroase prevederi ale actelor juridice europene și internaționale consacră principiul căsătoriei și nu pe cel al uniuni consensuale, al concubinajului dintre doi parteneri sau al parteneriatului civil. Această realitate este recunoscută de Convenția europeană a drepturilor omului, precum și de alte norme europene și internaționale referitoare la drepturile omului.

---

<sup>3</sup> [http://eur-lex.europa.eu/legal-](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2016%3A108%3AFIN)

[content/RO/TXT/?uri=COM%3A2016%3A108%3AFIN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2016%3A108%3AFIN)

<sup>4</sup> <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=COM:2016:106:FIN&from=RO>

<sup>5</sup> <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM:2016:107:FIN>

<sup>6</sup> [https://e-justice.europa.eu/content\\_property\\_effects\\_of\\_marriage\\_and\\_registered\\_partnership-182-ro.do](https://e-justice.europa.eu/content_property_effects_of_marriage_and_registered_partnership-182-ro.do)

Astfel, menționăm, cu titlu de exemplu, articolul 12 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului: „*Începând cu vârsta legală (nubilă), bărbatul și femeia au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie conform legislației naționale ce reglementează exercitarea acestui drept*”; articolul 9 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene: „**Dreptul la căsătorie și dreptul de a întemeia o familie sunt garantate** în conformitate cu legile interne care reglementează exercitarea acestor drepturi”; articolul 16 din Declarația Universală a Drepturilor Omului „*Cu începere de la vârsta legală (nubilă), bărbatul și femeia, fără nici o restricție în ce privește rasa, naționalitatea sau religia, au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie*”; articolul 23§2 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice din 1966: „*Dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie este recunoscut bărbatului și femeii, începând de la vârsta nubilă*”; precum și articolul 12 din Curtea Europeană a Drepturilor Omului care prevede că: „**dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie ca un singur drept.** (...) [Acesta] recunoaște de fapt dreptul bărbatului și al femeii, aflați la vârsta la care își pot da consimțământul, **de a întemeia o familie, de a avea copii. Existența unui cuplu este fundamentală**”.

Declarația Universală a Drepturilor Omului<sup>7</sup> și Convenția Europeană a Drepturilor Omului<sup>8</sup> menționează *bărbatul și femeia uniți prin căsătorie* ca temei pentru familie. Întreaga legislație care reglementează aceste aspecte cade exclusiv în seama legiuitorului național, a cărui obligație este aceea de a respecta valorile culturale, religioase și morale ale societății.

Menționăm că în jurisprudența sa<sup>9</sup>, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că domeniul familiei este „*strâns legat de tradițiile culturale și istorice ale fiecărei societăți și de concepțiile sale profunde*”.

De asemenea, semnalăm că Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr.1720 din 19 ianuarie 2010 denumită „*Investirea în coeziunea familiei ca un factor de dezvoltare în vremuri de criză*”

---

<sup>7</sup> Articolul 16 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, citat mai sus.

<sup>8</sup> Articolul 8 alineatul 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, la care fac referire inițiatorii, prevede că „*Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.*”

<sup>9</sup> A se vedea F. c. Elveția, nr.11329/85, hotărârea din 18 decembrie 1987, § 33.

recunoaște familiei și alte atribute: «creatoare de bogăție», «factor de dezvoltare», «forța pentru înfruntarea dificultăților vieții», «element fundamental de ajutor pentru relansarea economiei, în special în contexte dificile și în perioade de schimbare». Acesta este motivul pentru care familia este protejată de instrumentele juridice internaționale și, de aceea, «are dreptul la protecție din partea societății și a statului» (*Articolele 16 § 3 din Declarația universală a drepturilor omului din 1948 și 23 § 1 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 1966*), precum și la «asistența de care are nevoie pentru a-și realiza pe deplin rolul în comunitate» (Convenția ONU cu privire la drepturile copilului din 1989), rol care trebuie să fie «cât mai larg posibil, în special (...) atâta timp cât ea are responsabilitatea întreținerii și educării copiilor pe care îi are în grijă» (Articolul 10 § 1 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale din 1966). Aceasta protecție de care se bucură familia trebuie să fie una «socială, juridică și economică, aptă să asigure dezvoltarea sa deplină» (Articolul 16 din Carta socială europeană (revizuită) din 1996 și articolul 33 § 1 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene din 2000).

Domeniul dreptului familiei fiind „*strâns legat de tradițiile culturale și istorice ale fiecărei societăți și de concepțiile sale profunde*” (Cauza Schalk și Kopf c. Austria, Cererea nr.30141/04, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 24 iunie 2010, §§ 93-9), *niciun text european sau internațional nu obligă statele să creeze un statut particular pentru cei care coabitează, fie ei de sex diferit sau de același sex*. Articolul 8 din Convenția europeană a drepturilor omului vizează protejarea vieții private și familiale a individului împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice sau ale unor terți și nu obligarea statelor să confere un anumit statut cuplurilor.

De altfel, prin prevederile Rezoluției Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr.1720 (2010) din 19 ianuarie 2010 „*Coeziunea familiei [fiind] sursa nenumăratelor valori spirituale și a avantajelor materiale*”, invită statele membre, „să încurajeze relațiile stabile” (6 § 2), „să lupte împotriva excluziunii sociale, a destrămării și a sărăciei, în special a familiilor monoparentale” (6 § 6) și „să își îndrepte atenția asupra copiilor crescuți în familii defavorizate sau disfuncționale datorate rupturii structurii familiale” (6 § 8). Așadar, toate avantajele juridice și fiscale (din partea statului) de care se bucură cei care se

căsătorească nu sunt acordate pentru cuplu, ci pentru familia pe care aceștia sunt apți, prin natura lor, și intenționează să o întemeieze. Ele țin de politica familială a statului, acestea fiind acordate doar datorită potențialității venirii pe lume a copiilor.

Prin urmare, **nici Convenția europeană a drepturilor omului, nici normele Consiliului Europei nu garantează un drept general la egalitate, ci un drept la nediscriminare în exercitarea drepturilor garantate de Convenție.**

6. Semnalăm că, în condițiile în care, urmare a intrării în vigoare a dispozițiilor prezentei propuneri legislative, ar fi permise și recunoscute uniunile consensuale ale persoanelor de același sex, ar trebui delimitate cele două drepturi fundamentale prevăzute de Constituția României, republicată, respectiv **dreptul la căsătorie și relații de familie rezultate din căsătorie**, prevăzut de art.48, și **dreptul la viață familială, respectarea și ocrotirea vieții familiale, consacrat de art.26 din Constituție**. În acest sens, menționăm că, la pct.40 din considerentele Deciziei nr.580/2016, Curtea Constituțională a reținut că *„art.48 din Constituție consacră și protejează dreptul la căsătorie, și relațiile de familie rezultând din căsătorie, distinct de dreptul la viață familială/respectarea și ocrotirea vieții familiale, cu un conținut juridic mult mai larg, consacrat și ocrotit de art.26 din Constituție, potrivit căruia «(1) Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată. (2) Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.» Noțiunea de viață de familie este complexă, cuprinzând inclusiv raporturile de familie de fapt, distinct de relațiile de familie rezultând din căsătorie, a căror importanță a îndrituit legiuitorul constituant să evidențieze distinct, în art.48, protecția relațiilor de familie rezultând din căsătorie și din legătura între părinți și copii.”*

Totodată, la pct.41 din considerentele Deciziei Curții Constituționale nr.534/2018, Curtea Constituțională a constatat că *„relația pe care o are un cuplu format din persoane de același sex intră în sfera noțiunii de «viață privată», precum și a noțiunii de «viață de familie», asemenea relației stabilite într-un cuplu heterosexual, fapt ce determină incidența protecției dreptului fundamental la viață privată și de familie, garantat de art.7 din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, de art.8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și de art.26 din*

*Constituția României. Bucurându-se de dreptul la viață privată și de familie, persoanele de același sex, care formează cupluri stabile, au dreptul de a-și exprima personalitatea în interiorul acestor relații și de a beneficia, în timp și prin mijloacele prevăzute de lege, de o recunoaștere legală și judiciară a drepturilor și îndatoririlor corespunzătoare (a se vedea, în acest sens, și hotărârea Curții Constituționale din Italia - Ordinanza n.4/2011, publicată în Gazzetta Ufficiale nr. 2 din 12 ianuarie 2012)."*

Totodată în Decizia nr.80/2014, instanța constituțională a apreciat că libertatea de acțiune a persoanei fizice *„în privința vieții sale intime, familiale și private nu poate fi și nu este absolută, ea trebuie să se integreze și să respecte valorile societății, ale colectivității; de aceea , persoana fizică nu poate folosi abuziv și antisocial dreptul său de a dispune de ea însăși, ceea ce justifică stabilirea anumitor limite în privința acestui drept, printre care și bunele moravuri."*

În acest context, menționăm că, în considerentele Deciziei nr.19/2005, Curtea Constituțională a statuat că morala publică este *„înțeleasă sub aspectul normelor de comportare socială a individului în manifestările și exprimările sale sub orice formă, cu privire la viața sexuală. Morala publică își găsește expresie în sentimentul public de pudoare și decență, a cărui nesocotire nu poate fi tolerată de colectivitatea respectivă. Manifestările contrare moralei publice sunt social periculoase, pentru că neagă una dintre condițiile de existență a societății și pentru că împiedică educația tinerelor generații în respectul față de valorile morale ale societății. «Morala publică» și «bunele moravuri» sunt valori fundamentale, consacrate de Constituție. Drepturile și libertățile fundamentale pe care aceasta le prevede nu pot fi exercitate într-un mod contrar bunelor moravuri sau care ar aduce atingere moralei publice."*

7. Referitor la soluțiile preconizate, semnalăm că potrivit art.6 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, proiectul de act normativ trebuie să instituie reguli **necesare, suficiente** și posibile care să conducă la o cât mai mare stabilitate și **eficiență legislativă**. De asemenea, soluțiile pe care le cuprinde noua reglementare trebuie să fie **temeinic fundamentate**, luându-se în considerare interesul social, **politica legislativă** a statului român și **cerințele corelării cu ansamblul reglementărilor interne**.

Menționăm că, potrivit considerentelor exprimate în Decizia Curții Constituționale nr.682/2012, „dispozițiile art.6 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă, republicată, cu modificările ulterioare instituie obligația fundamentării actelor normative. [...]. Lipsa unei fundamentări temeinice a actului normativ în discuție determină încălcarea prevederilor din Constituție cuprinse în art.1 alin.(5) [...]”

Cunoscută și sub numele de concubinaj, coabitare sau parteneriat civil, uniunea consensuală este definită la art.1 din prezenta propunere legislativă, astfel: „se află în uniune consensuală persoanele care conviețuiesc în scopul stabilirii de relații specifice celor de familie, fără a încheia căsătoria. Într-o uniune consensuală se pot afla doar două persoane, indiferent de sex, care nu sunt între ele rude în linie dreaptă sau rude în linie colaterală până la gradul al patrulea și care au fiecare cel puțin 18 ani împliniți. Totodată, uniunea consensuală poate fi dovedită în fața instanței prin orice mijloace de probă.”

Deși în Expunerea de motive se face vorbire la faptul că „interesul societății este acela de a sprijini familia indiferent de formele sale de existență”, invocându-se că „un număr semnificativ de români (cca 3.5%) trăiesc în uniuni consensuale (concubinaje)”, precizăm că, potrivit art.258 din Legea nr.287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, statul ocrotește **familia**, care „se întemeiază pe **căsătoria liber consimțită între soți**, pe egalitatea acestora, precum și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea și educarea **copiilor lor**”. Legătura indisolubilă dintre cele două instituții juridice - familia și căsătoria - este, de altfel, statuată și la nivel constituțional, în art.48 din Legea fundamentală. Prin adoptarea noului Cod civil, Parlamentul și-a exprimat deja opțiunea de politică legislativă în materia relațiilor de familie, reglementând, ca unica formă de conviețuire recunoscută, căsătoria între persoane de sexe diferite - în conformitate cu tradiția socială, culturală și religioasă a poporului român. Formularea, fără echivoc, se regăsește în art.259 și art.271 din Legea nr.287/2009 privind Codul civil.

De asemenea, potrivit prevederilor art.277 din Legea nr.287/2009 privind Codul civil, sunt interzise sau echivalate unele forme de conviețuire cu căsătoria, astfel: „(1) Este interzisă căsătoria dintre persoane de același sex. (2) Căsătoriile dintre persoane de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de

*cetățeni străini nu sunt recunoscute în România<sup>10</sup>. (3) Parteneriatele civile dintre persoane de sex opus sau de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România. (4) Dispozițiile legale privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European rămân aplicabile.”.*

Menționăm că în Legea nr.287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, sunt prevăzute norme care, deși nu fac referire în mod expres la noțiunea de concubinaj, recunosc efecte ale acestuia. Acestea reglementează posibilele situații care pot fi generate de concubinaj, precum regimul juridic al coproprietății<sup>11</sup>, respectul datorat vieții private<sup>12</sup>, moștenirea testamentară<sup>13</sup>, răspunderea delictuală<sup>14</sup>, etc.

Astfel, la art.426 alin.(1) din Codul civil se instituie prezumția simplă de paternitate în cazul conviețuirii concubinilor în perioada timpului legal al concepțiunii. Totodată, art.441 vizează ipoteza juridică a reproducerii asistată medical cu un terț donator și în cazul cuplului heterosexual care nu are la bază căsătoria.

Din perspectiva exercițiului autorității părintești, semnalăm că art.505 din Codul civil a stabilit că, în cazul copilului din afara căsătoriei a cărei filiație a fost stabilită concomitent sau, după caz, succesiv față de ambii părinți, autoritatea părintească se exercită în comun și în mod egal de către părinți, dacă aceștia conviețuiesc. Dacă părinții copilului din afara căsătoriei nu conviețuiesc, modul de exercitare a autorității părintești se stabilește de către instanța de tutelă, fiind aplicabile prin asemănare dispozițiile privitoare la divorț. Prin aceste dispoziții, nu se mai face distincție între familia *de facto* și cea *de jure*, în privința exercițiului autorității părintești.

---

<sup>10</sup> Prin Decizia nr.534/2018, Curtea Constituțională a constatată că „dispozițiile art.277 alin.(2) și (4) din Codul civil sunt constituționale în măsura în care permit acordarea dreptului de ședere pe teritoriul statului român, în condițiile stipulate de dreptul european, soților - cetățeni ai statelor membre ale Uniunii Europene și/sau cetățeni ai statelor terțe - din căsătoriile dintre persoane de același sex, încheiate sau contractate într-un stat membru al Uniunii Europene.”

<sup>11</sup> Art.632 și următoarele.

<sup>12</sup> Art.70 și următoarele.

<sup>13</sup> Art.953 și următoarele.

<sup>14</sup> Art.1349 și următoarele.

În materie penală, dreptul la viața de familie, în cazul persoanelor care au relații asemănătoare aceloră dintre soți ori au avut relații asemănătoare aceloră dintre soți cu suspectul sau inculpatul este protejat, într-un mod similar cuplurilor legal constituite. În acest sens, Curtea Constituțională a stabilit la pct.37 al considerentelor Deciziei nr.562/2017 că *„deosebirea de tratament juridic între soțul/fostul soț al suspectului sau inculpatului, pe de o parte, respectiv persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți, în cazul în care conviețuiesc ori nu mai conviețuiesc cu suspectul sau inculpatul, pe de altă parte, din perspectiva reglementării dreptului de a refuza să declare în calitate de martori în procesul penal, este discriminatorie, nefiind justificată în mod obiectiv și rezonabil, de vreme ce norma procesual penală criticată nu păstrează un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul avut în vedere. Dreptul la „viața de familie“, în cazul persoanelor care au relații asemănătoare aceloră dintre soți ori au avut relații asemănătoare aceloră dintre soți cu suspectul sau inculpatul este necesar a fi protejat, în materie penală, într-un mod similar cuplurilor legal constituite, având în vedere identitatea de rațiune a reglementării normei procesual penale criticate în ipotezele menționate. În același timp, Curtea reține că, în măsura în care nu vor fi obligate să dea declarații în calitate de martor în procesul penal, persoanele care au relații asemănătoare aceloră dintre soți ori au avut relații asemănătoare aceloră dintre soți cu suspectul sau inculpatul au, totuși, facultatea de a da astfel de declarații, renunțând la dreptul lor, în acest fel fiind asigurat și interesul public de a se exercita în mod eficient acțiunea penală”*.

Regimul juridic al probațiunii pentru perioada de conviețuire și posibilitatea prestării întreținerii către persoana aflată în uniune consensuală, aflată în nevoie ori incapacitate de a munci, nu sunt reglementate și nici nu se face trimitere în mod expres la dispozițiile relevante din Codului civil.

Față de cele arătate, apreciem că, și în ipoteza în care o reglementare cum este cea propusă ar corespunde cadrului legal existent, utilitatea sa ar fi una limitată la cele câteva drepturi care decurg din înregistrarea unei asemenea uniuni consensuale, îndeosebi cu privire la bunuri.

8. Apreciem că, prin consacrarea legislativă a uniunii consensuale, a cărei figură juridică, reglementată în normele din prezenta propunere, este similară cu cea a familiei, se poate ajunge la o confuzie între drepturile și obligațiile izvorâte din relațiile matrimoniale cu cele din uniunea consensuală. Menționăm că propunerea legislativă conține norme prin care se asimilează situații diferite din cadrul uniunii consensuale cu situații stabilite pentru regimul matrimonial de Legea nr.287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, după cum urmează: **art.5-8, art.10 și art.11**. De altfel, la **art.7** este prevăzut în mod expres că *„dispozițiile art.334 din Codul Civil referitoare la înscrierea convențiilor matrimoniale în Registrul național notarial al regimurilor matrimoniale și, ținând seama de natura bunurilor, în alte registre, se aplică în mod corespunzător”* convențiilor încheiate în formă autentică de persoanele aflate în uniune consensuală, referitoare la regimul comunității legale, al separației de bunuri, respectiv al comunității convenționale *„reglementate în Codul civil cu privire la soți”*.

Referitor la ipoteza asimilării drepturilor persoanelor aflate în uniune consensuală cu cele ale cuplurilor căsătorite, semnalăm că, în considerentele Deciziei Curții Constituționale nr.580/2016 s-a stabilit că *„În anul 1991, când Constituția a fost adoptată, căsătoria era privită în România în accepțiunea sa tradițională, de uniune între un bărbat și o femeie. Această idee este susținută de evoluția ulterioară a legislației în materia dreptului familiei din România, precum și de interpretarea sistematică a normelor constituționale de referință. Astfel, art.48 din Constituție definește instituția căsătoriei în corelație cu protecția copiilor, deopotrivă «din afara căsătoriei» și «din căsătorie». Este evidentă, deci, componenta biologică ce a fundamentat concepția legiuitorului constituant în privința căsătoriei, fiind fără îndoială că aceasta a fost privită ca uniunea dintre un bărbat și o femeie, câtă vreme numai dintr-o astfel de uniune, indiferent dacă este în căsătorie sau în afara ei, se pot naște copii.”*

9. Din punct de vedere al sistematizării conținutului prezentei propuneri legislative, pentru evitarea oricăror antinomii juridice, apreciem că normele preconizate trebuie corelate în special cu dispozițiile Legii nr.287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, ale Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările ulterioare, precum și cu cele ale Legii nr.119/1996 cu privire

la actele de stare civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Totodată, în considerarea prevederilor art.26 din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, recomandăm completarea Capitolului VI cu soluții legislative pentru situații tranzitorii, în cazul în care prin noua reglementare sunt afectate raporturi sau situații juridice născute sub vechea reglementare, dar care nu și-au produs în întregime efectele până la data intrării în vigoare a noii reglementări, precum și cu măsuri legislative privind soluționarea conflictului între acte normative de categorii diferite, cu respectarea principiului ierarhiei actelor normative.

## **II. Observații de tehnică legislativă**

1. În ceea ce privește maniera de redactare a normelor prezentei propuneri legislative, considerăm că, pentru respectarea prevederilor art.36 alin.(1) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, este necesară utilizarea unei terminologii specifice limbajului și stilului juridic normativ, prin utilizarea unor formulări clare, concise și precise, care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie.

Totodată, trebuie evitate enunțurile prea generale, ambigue și eliptice, care pot servi la interpretări distorsionate și care pot prejudicia stilul normativ dar și un blocaj de punere corectă în aplicare a actului normativ în cauză.

În ceea ce privește criteriile de claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate pe care un text de lege trebuie să le îndeplinească, Curtea Constituțională, prin Decizia nr.26/2012 a constatat că, potrivit art.8 alin.(4) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **„textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce”**, iar potrivit art.36 alin.(1) din aceeași lege, **«actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie»**.

Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, Curtea a constatat că prin reglementarea acestora au fost impuse o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea, și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate

pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară.”

Totodată, prin aceeași decizie, Curtea a reținut că trebuie avute în vedere și dispozițiile art.142 alin.(1) potrivit cărora „Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției” și pe cele ale art.1 alin.(5) din Constituție, conform cărora „În România, respectarea legilor este obligatorie”. Astfel, Curtea a concluzionat că reglementarea criticată prin nerespectarea normelor de tehnică legislativă determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

2. Pentru respectarea dispozițiilor art.48 alin.(4) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, este necesară numerotarea, cu cifre arabe cuprinse între paranteze, a alineatelor din care articolele sunt alcătuite.

3. La **cel de-al doilea alineat al art.3**, pentru rigoare normativă, recomandăm înlocuirea sintagmei „*Codului civil*” cu expresia „*Legii nr.287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare*”. Formulăm prezenta observație pentru toate situațiile similare din prezenta propunere legislativă.

Totodată, semnalăm că textul este superfluu în raport cu principiul libertății testamentare instituit prin art.1034 din Codul civil, motiv pentru care sugerăm eliminarea acestuia.

Menționăm că aplicarea principiului libertății testamentare, implică faptul că orice persoană capabilă poate dispune de bunurile ce compun patrimoniul său pe cale testamentară, la fel cum această libertate se poate manifesta și prin neîntocmirea testamentului, având consecință transmisiunea moștenirii pe cale legală. Libertatea persoanei capabile de a dispune prin testament nu poate fi îngrădită, respectiv la această libertate nu se poate renunța, în sensul că orice persoană capabilă este liberă sau nu să lase un testament prin care să dispună *mortis causa* de patrimoniul său.

4. La **cel de-al doilea alineat al art.5**, semnalăm că numeralul care identifică alineatul din cadrul articolului la care se face referire, trebuie marcat între paranteze. Ca urmare, sintagma „*dispozițiile art.357 alin.2 din Codul civil*” trebuie înlocuită cu sintagma

„dispozițiile art.357 alin.(2) din Codul civil”. Formulăm prezenta observație, în mod corespunzător, și pentru **art.10-12**.

5. La **art.12**, pentru o exprimare specifică stilului normativ, raportarea la primul act normativ se va realiza sub forma „**Legea drepturilor pacientului nr.46/2003, cu modificările și completările ulterioare**”. Ulterior, în cel de-al treilea alineat, aceasta se va realiza sub forma „**Legea nr.46/2003, cu modificările și completările ulterioare**”.

Totodată, referirea la norma de trimitere la „*art.151 alin.1 din Legea 95/1996*.” este incorectă, deoarece legea în discuție nu are nicio legătură tematică cu cele legiferate în prezenta propunere legislativă. Menționăm că respectivul act normativ apare în evidența legislativă cu următorul titlu: „*Legea nr.95/1996 - Acord între Guvernul României și Guvernul Republicii Croația privind transporturile maritime, semnat la Zagreb la 8 iunie 1994*”. Ca urmare, este necesară revederea normei de trimitere, o posibilă soluție fiind raportarea la dispozițiile **Legii nr.95/2006 privind reforma în domeniul sănătății**, cu modificările și completările ulterioare.

6. La **art.13**, pentru rigoare normativă, sintagma „*intră în vigoare în termen de 90 de zile*” trebuie înlocuită cu sintagma „*intră în vigoare la 90 de zile*”.

  
ROMANIA  
PREȘEDINTE

dr. Drăgos ILIEȘCU  


București

Nr.

658/01.08.2013

Lege privind Codul civil

(v. D.Î.C.C.J. nr. 4/2013 - M. Of. nr. 226/19 apr. 2013 (art. 396 - 404); D.Î.C.C.J. nr. 1/2014 - M. Of. nr. 283/17 apr. 2014; D.Î.C.C.J. nr. 2/2014 - M. Of. nr. 411/3 iun. 2014; Decizia Î.C.C.J. nr. 12/2015 - M. Of. nr. 678/7 sep. 2015 (art. 1279 alin. (3) teza I și art. 1669 alin. (1))

- 1 republicare cu  
renumerotare M. Of. nr. 505/15 iul. 2011  
Lege privind Codul civil
  
- 2 modificări prin L. nr. 60/2012 M. Of. nr. 255/17 apr. 2012 *modifică art. 658*  
Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 79/2011 pentru reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil
  
- 3 rectificare M. Of. nr. 246/29 apr. 2013 *rectifică art. 297 alin. (2) teza a doua*  
RECTIFICARE
  
- 4 modificări prin L. nr. 138/2014 M. Of. nr. 753/16 oct. 2014 *modifică art. 1112, art. 2445 alin. (1), art. 2504 alin. (1)*  
Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe
  
- 5 modificări prin O.U.G. nr. 1/2016 M. Of. nr. 85/4 feb. 2016 *modifică art. 2445 alin. (1)*  
Ordonanță de urgență pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe  
aprobată cu modificări și L. nr. 17/2017 M. Of. nr. 196/21 mar. 2017  
completări prin
  
- 6 modificări prin L. nr. 17/2017 M. Of. nr. 196/21 mar. 2017 *modifică art. 2445 alin. (1)*  
Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2016 pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe
  
- 7 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 534/2018 M. Of. nr. 842/3 oct. 2018 *art. 277 alin. (2) și (4) sunt constituționale în măsura în care permit acordarea dreptului de ședere pe teritoriul statului român, în condițiile stipulate de dreptul european, soților- cetățeni ai statelor membre ale Uniunii Europene și/sau cetățeni ai statelor terțe - din căsătoriile dintre persoane de același sex, încheiate sau contractate într-un stat membru al Uniunii Europene*  
Decizia nr. 534 din 18 iulie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 277 alin. (2) și (4) din Codul civil

658-

L. nr. 134/2010

M. Of. nr. 485/15 iul. 2010

**Lege privind Codul de procedură civilă**

respinsă prin

D.C.C. nr. 792/2018

M. Of. nr. 260/4 apr. 2019

(v. art. XII - XIX din Legea nr. 2/2013- M. Of. nr. 89/12 feb. 2013; Decizia Î.C.C.J. nr. 8/2015 - M. Of. nr. 539/20 iul. 2015 (art. 450 alin. (5) raportat la art. 997 și următoarele și art. 719 alin. (7)); Decizia Î.C.C.J. nr. 13/2015 - M. Of. nr. 690/11 sep. 2015 (art. 94 și art. 95); Decizia Î.C.C.J. nr. 7/2016 - M. Of. nr. 461/22 iun. 2016 (art. 127 alin. (1) și (3))

1 republicare cu  
renumerotare

M. Of. nr. 247/10 apr. 2015

Lege privind Codul de procedură civilă

2 admisă excepție  
de neconst. prin

D.C.C. nr. 485/2015

M. Of. nr. 539/20 iul. 2015

Decizia nr. 485 din 23 iunie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 84 alin. (2) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă

*art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 84 alin. (2) și art. 486 alin. (3) cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs de către persoanele juridice prin avocat sau consilier juridic*

3 admisă excepție  
de neconst. prin

D.C.C. nr. 839/2015

M. Of. nr. 69/1 feb. 2016

Decizia nr. 839 din 8 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 493 alin. (5)-(7) din Codul de procedură civilă

*art. 493 alin. (5) (sintagma "sau că recursul este vădit nefondat")*

4 modificări prin

D.C.C. nr. 839/2015

M. Of. nr. 69/1 feb. 2016

Decizia nr. 839 din 8 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 493 alin. (5)-(7) din Codul de procedură civilă

*suspendă pentru o perioadă de 45 de zile dispozițiile art. 493 alin. (5) (cu referire la sintagma "sau că recursul este vădit nefondat") (termenul se împlinesc la data de 17.03.2016), după care operează prevederile art. 147 din Constituție*

5 modificări prin

D.C.C. nr. 866/2015

M. Of. nr. 69/1 feb. 2016

Decizia nr. 866 din 10 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 509 alin. (1) pct. 11 și alin. (2) din Codul de procedură civilă

*suspendă pentru o perioadă de 45 de zile dispozițiile art. 509 alin. (1) (constată sintagma „pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul” este neconstituțională cu referire la motivul de revizuire prevăzut la pct. 11 din cuprinsul acestora) (termenul se împlinesc la data de 17.03.2016), după care operează dispozițiile art. 147 din Constituție*

6 admisă excepție  
de neconst. prin

D.C.C. nr. 866/2015

M. Of. nr. 69/1 feb. 2016

Decizia nr. 866 din 10 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 509 alin. (1) pct. 11 și alin. (2) din Codul de procedură civilă

*art. 509 alin. (1) (sintagma „pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul” este neconstituțională cu referire la motivul de revizuire prevăzut la pct. 11 din cuprinsul acestora)*

7 modificări prin

D.C.C. nr. 895/2015

M. Of. nr. 84/4 feb. 2016

Decizia nr. 895 din 17 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 641 și art. 666 din Codul de procedură civilă

*suspendă pentru 45 de zile dispozițiile art. 666 (termenul se împlinesc la 20 martie 2016) după care operează prevederile art. 147 din Constituție*

- 8 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 895/2015 M. Of. nr. 84/4 feb. 2016 art. 666  
Decizia nr. 895 din 17 decembrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 641 și art. 666 din Codul de procedură civilă
- 9 modificări prin O.U.G. nr. 1/2016 M. Of. nr. 85/4 feb. 2016  
Ordonanță de urgență pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe  
aprobată cu modificări și L. nr. 17/2017 M. Of. nr. 196/21 mar. 2017 completări prin  
*modifică art. 603 alin. (3), art. 615, art. 628 alin. (5), art. 635, art. 641, art. 651 alin. (3), art. 665, art. 666, art. 670 alin. (6), art. 680 alin. (2), art. 699 alin. (2), art. 712 alin. (3), art. 720 alin. (8), art. 732 alin. (2), art. 783 alin. (1), art. 820, art. 856 alin. (2), art. 889, art. 955 alin. (1)*
- 10 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 169/2016 M. Of. nr. 353/9 mai 2016  
Decizia nr. 169 din 24 martie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza întâi și art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă  
*art. 142 alin. (1) teza întâi și art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă sunt constituționale în măsura în care motivul de bănuială legitimă nu se raportează la calitatea de parte a curții de apel în raza căreia funcționează instanța investită cu judecarea litigiului*
- 11 modificări prin O.U.G. nr. 95/2016 M. Of. nr. 1009/15 dec. 2016  
Ordonanță de urgență pentru prorogarea unor termene, precum și pentru instituirea unor măsuri necesare pregătirii punerii în aplicare a unor dispoziții din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă  
*prorogă termenele prev. la art. XII alin. (1), art. XIII teza 1, art. XVIII alin. (1) și art. XIX alin. (1) până la data de 1 ian.*
- 12 modificări prin L. nr. 17/2017 M. Of. nr. 196/21 mar. 2017  
Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2016 pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe  
*modifică art. 534 alin. (2), art. 613 alin. (4), art. 615, art. 641, art. 651 alin. (4), art. 652 alin. (2), art. 666 alin. (2) și (7), art. 719 alin. (6), art. 782, art. 889 și denumirea secțiunii a 2-a a cap. IV al titlului III din cartea a V-a*
- 13 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 290/2018 M. Of. nr. 638/23 iul. 2018  
Decizia nr. 290 din 26 aprilie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă  
*sintagma "de competența instanței la care își desfășoară activitatea" din cuprinsul art. 127 alin. (1), precum și sintagma "care își desfășoară activitatea la instanța competentă să judece cauza" din cuprinsul art. 127 alin. (2)*
- 14 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 290/2018 M. Of. nr. 638/23 iul. 2018  
Decizia nr. 290 din 26 aprilie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă  
*dispozițiile art. 127 alin. (1) și alin. (2) sunt constituționale în măsura în care privesc și instanța de judecată în calitate de parte reclamantă / pârâtă*

Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative

modifică art. 13 alin. (2), art. 41 alin. (1), art. 64 alin. (3) și (4), art. 80 alin. (5), art. 83, art. 84 alin. (3), art. 94 pct. 1 lit. b), art. 95 pct. 3, art. 96 pct. 3, art. 127 alin. (1) și (2), art. 129 alin. (2) pct. 2, art. 130 alin. (2) și (3), art. 131 alin. (1), art. 142 alin. (1), art. 144 alin. (2), art. 154 alin. (4) și (6), art. 165 pct. 3, art. 183 alin. (1) și (3), art. 200 alin. (4), art. 201 alin. (2) - (4), art. 213, art. 231 alin. (1), (4) și (5), art. 240, art. 244, art. 261 alin. (1), art. 323 alin. (1), art. 398 alin. (3), art. 402, art. 415 pct. 3, art. 426 alin. (1) și (5), art. 444 alin. (1), art. 450 alin. (3), art. 457 alin. (2), art. 471 alin. (3) și (4), art. 474, art. 483 alin. (2) - (4), art. 484 alin. (7), art. 486 alin. (1) lit. a) și e), art. 486 alin. (2) și (3), art. 490, art. 496 alin. (1), art. 497, art. 503 alin. (3), art. 509 alin. (2), art. 513 alin. (4), art. 517 alin. (4), art. 521 alin. (3), art. 713 alin. (2), art. 906 alin. (4), art. 915 alin. (2); introduce lit. j\_1) - j\_3) la art. 94 pct. 1, alin. (2\_1) la art. 127, alin. (6\_1) la art. 154, alin. (11\_1) la art. 163, alin. (4\_1) la art. 200, alin. (6) și (7) la art. 321, pct. 1\_1 la art. 413 alin. (1), art. 471\_1, alin. (1\_1) la art. 517; abrogă art. 84 alin. (2), art. 105, art. 322 alin. (3), art. 471 alin. (5) - (8), art. 475, art. 484 alin. (3) pct. 2, art. 484 alin. (6), art. 493, art. 660 alin. (3), art. 666 alin. (8)

16 admisă excepție de neconst. prin D.C.C. nr. 874/2018 M. Of. nr. 2/3 ian. 2019

Decizia nr. 874 din 18 decembrie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 27 din Codul de procedură civilă, în interpretarea dată prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a prevederilor art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu referire la sintagma "precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv", precum și a prevederilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă

dispozițiile art. 27, în interpretarea dată prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

17 respinsă excepție dev. inadm. prin D.C.C. nr. 176/2019 M. Of. nr. 508/24 iun. 2019

Decizia nr. 176 din 26 martie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 27 din Codul de procedură civilă, în interpretarea dată prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a prevederilor art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu referire la sintagma "precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv", precum și a prevederilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă

art. 27, în interpretarea dată prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

**L. nr. 46/2003**

**M. Of. nr. 51/29 ian. 2003**

***Legea drepturilor pacientului***

(v. Decizia Î.C.C.J. nr. 19/2015 - M. Of. nr. 590/5 aug. 2015 (art. 34 alin. (2))

- 1 promulgată prin D. nr. 60/2003 M. Of. nr. 51/29 ian. 2003  
Decret pentru promulgarea Legii drepturilor pacientului
- 2 modificări prin L. nr. 50/2016 M. Of. nr. 247/4 apr. 2016 *modifică art. 12*  
Lege pentru modificarea art. 12 din Legea drepturilor  
pacientului nr. 46/2003
- 3 modificări prin L. nr. 191/2017 M. Of. nr. 593/25 iul. 2017 *modifică art.8*  
Lege pentru modificarea art. 8 din Legea drepturilor  
pacientului nr. 46/2003
- 4 completat prin L. nr. 347/2018 M. Of. nr. 3/3 ian. 2019 *introduce alin. (2) la art. 24*  
Lege pentru completarea art. 24 din Legea drepturilor  
pacientului nr. 46/2003

**L. nr. 95/1996 (ratificare)**

**M. Of. nr. 232/26 sep. 1996**

*Acord între Guvernul României și Guvernul Republicii Croația privind transporturile maritime,  
semnat la Zagreb la 8 iunie 1994*

ratificat

L. nr. 95/1996

M. Of. nr. 232/26 sep. 1996

1 ratificat prin

L. nr. 95/1996

M. Of. nr. 232/26 sep. 1996

L.nr.95/1996 (ratificare) : Acord între Guvernul României și  
Guvernul Republicii Croația privind transporturile maritime,  
semnat la Zagreb la 8 iunie 1994